

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető²

neve: Mezős Tamás

e-mail címe³: mezos@et.bme.hu; mezos@chello.hu

Téma címe: Római kori romterületek értelmezésének és bemutatásának a lehetőségei, feltételei és fennmaradásuk biztosítása.

A **téma** rövid leírása⁴: A téma keretében fel kell tárni a világörökségi cím odaítélésének a folyamatát, különös tekintettel azokra a tudományosan megalapozott dokumentumok kidolgozásának szabályait, amelyek szükségesek a nemzetközi védelem állapotának a megtartásához. A hazai adottságok és feltételek betartásával kidolgozandó a védett területek kezelési tervének szabályozása és a római kori pannóniai limes legalább egy szakaszának a mintaterületként történő kidolgozása.

A **téma** meghatározó irodalma⁵:

- Bonelli; R.: Scritti sul restauro e sulla critica architettonica. Bonsignori, Roma 1995
- Burnam; P.A.T.I.: What is Cultural Heritage? Rational Decision Making in the Preservation of Cultural Heritage. Dulham Univ. Press 2001.
- Cameron C. et al. Building Consensus, creating a vision. A discussion about site management Conservation Newsletter 2001. 16 (3) p.13-19
- de la Torre; M.: Assesing the values of Cultural Heritage. The Getty Conservation Institute. LA 2002.
- Nordquist; J. et al.: Archaeological conservation and its consequences. IIC Bulletin 1997. 5 p. 1-8
- Popper; K.: A tudományos kutatás logikája Európa 1997.

A **téma** hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Új Magyar Építőművészet
- Építés- Építészettudomány
- Műemlékvédelem
- Restauro (Callwey Verlag München)
- Acta Archaeologica

¹ Az adatlapot egy példányban kinyomtatva és aláírva a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, egy elektronikus változatban pedig a Doktori Iskola titkárának (Maróty Katalin mkata@et.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (www.szt.bme.hu/doktori), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács honlapjára (<http://www.doktori.hu/>)

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti a 2010. évi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma (szóközökkel) 2000-4000 leütés hosszú – a jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatát, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) – kérjük mellékelten megadni.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, melyben feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelöljék meg.

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Mezős T.: Pannóniai római kori műemlékek feltárása és helyreállítása
Műemlékvédelem, 1985/2
- Mezős T.: Római emlékek az aquincumi romkert határain kívül
Műemlékvédelem, 1993/1
- Mezős T.: Ez az organikus építészet? (Szubjektív gondolatok az Architectural Design 1993. november- decemberi tematikus számáról. Magyar Építőművészet 1994. 6. sz. p. 8-9.
- Mezős T.: Reconstruzioni e restauri eseguiti a Buda, in spirito purista, a cavallo dei secoli XIX e XX. Rassegna XXII. No 78. 2002/1 (Budapest 1848-1945) p. 68-76
- Mezős T.: A szombathelyi Iseum helyreállítás-története és új elvi rekonstrukciója. Előadás, elhangzott a KÖH Műemlékvédelmi Tudományos Intézet „Helyreállítások helyreállítása” című konferenciasorozatának első rendezvényén. Budapest, 2005. június 16. Építés- Építészettudomány 2005. 33 (3-4) p. 245-287.

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- T. Mezős – C. Wagenaar: Story within a story – Recent developments in Budapest; Archis – Architecture, City, Visual Culture, Nederlands Architectuurinstituut, Elsevier Archis 5. 2000/3 p. 8-19
- Mezős T.: A New Concept for the Reconstruction of the Iseum of Szombathely. Aegyptus et Pannonia 1. Acta Symposii anno 2000. Szerk. H. Győry, Zs. Mráv Publication du Comité de l'Égypte Ancienne de l'Association Amicale. Budapest 2002. p. 129-145
- Mezős T.: A magyar műemlékvédelem elmúlt 50 éve – Tézisek a műemlékvédelem elméletének és gyakorlatának értékeléséhez. Építés-Építészettudomány 2002. 1-2
- Mezős T.: Pogány Frigyes professzor műemléki tevékenységéről. Építés-Építészettudomány 2009. 37. (1-2) p. 197-202.
- Mezős T.: Épületkutatás – Bauforschung – Building archaeology – Archéology du bâti. Műemlékvédelem LII. évf. 2008. 6. p. 376-388.

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

- Farham Albujdam	1996	Hajnóczy tanár úr halála után irányítottam volna a munkáját, de évközben külföldre távozott
- Tóth Nikoletta	1999/ - / -	
- Vörös Győző	2000/ - /2001	
- Zsembery Ákos	2001/2005/2010	új témával 2004 óta voltam a témavezetője
- Fábián András	2003	az első évet sem fejezte be
- Tamáska Máté	2004/2008/2010	
- Kiss Zsuzsanna Emília	2002/2005	új témával 2004 óta vagyok a témavezetője, jelenleg régészetből szakdolgozatát írja
- Lantos Zsolt Gábor	2006/2010	

Melléklet: a téma bővebb leírása

Budapest, 2011. február 28.

Témavezető aláírása

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta, vagy törzstagként témavezetői akreditációja nem szükséges.

Római kori romterületek értelmezésének és bemutatásának a lehetőségei, feltételei és fennmaradásuk biztosítása.

Régészeti eszközökkel felszínre hozott, vagy a környezet részeként a tájban jelen lévő romos épületmaradványok megőrzése és bemutatása a műemlékvédelem egyik legnehezebb feladata. A maradványokról rendelkezésünkre álló információk általában nem tartalmazzák azokat a 3. dimenzióra vonatkozó adatokat, amelyek segítségével a laikus nagyközönség számára is érthető, megérthető bemutatást lehetne létrehozni. Nehézséget jelent a maradványok építészeti periódusainak az önálló értelmezése és ezáltal, az egyes épületek és építési korszakok elvi rekonstrukciójának az elkészítése. Az elvi rekonstrukció készítése nem jelenti, nem jelentheti egy elemi szinten kezelhető háromdimenziós szoftver használatával előállított „modell” elkészítését. Az ábrázolás csak akkor lehet hiteles és szakmailag elfogadható, ha az elemek a szerkezeti részletek szintjéig kidolgozottak.

Romok bemutatásának legösszetettebb problémáját – a magyarországi klimatikus körülmények között – a fenntarthatóság megoldása jelenti. Tekintettel kell lenni a műemléki beavatkozás műemlék-elméleti problémáinak a kezelésén túl azokra a műszaki kérdésekre is, amelyek a kiegészítések, megerősítések anyaghasználatát, a rendszeres karbantartás módját és ciklikusságát jelentik.

A probléma komplex kezelésének különös aktualitás ad az a tény, hogy nemzetközi összefogás keretében, Magyarország is kapcsolódni szeretne a római limesnek a világörökség részévé nyilvánított angliai (Hadrianus-fal) és németországi (germániai és rhaetiai) limes szakaszainak nemzetközi elismertségéhez a pannóniai limes bemutatásával és méltó fenntartásával. A világörökségi területek védetté nyilvánítási eljárása során el kell készíteni a védett terület „kezelési tervét” amely elméletileg megalapozott módon intézkedik a helyreállítás metodikájáról – figyelemmel a nagyközönség elvárásait, de szigorúan ragaszkodva azokhoz az elméleti alapvetésekhez, amelyek képesek a Duna mentén szakaszosan bemutatható régészeti parkok egységes kezelésére és értelmezésére.

A téma keretében a jelölt tanulmányokat folytathat a római kori emlékek bemutatásának európai gyakorlatának a területén. Különös tekintettel a Römisch-Germanisches Kommission (Frankfurt) által nyújtott lehetőségeket, ahol koordinálták a németországi limes szakaszok kezelési tervének az elkészítését, illetve a helyreállítási munkák teljes folyamatát. A másik terület az English Heritage (London) által felügyelt észak-angliai romterület, ahol több 100 km hosszban mutatják be a látogatóknak a római kori erődített határvonalat. Végül kutatási munkát kell folytatni az UNESCO párizsi központjában, ahol a World Heritage Centre értékeli és elbírálja a jelölési dokumentációkat, illetve, ahol a cím elnyerésekor meghatározott fenntartási kritériumok megőrzésének a kontrollja folyik. A kutatás eredményeinek összegzése egy olyan, elméletileg megalapozott tanulmány kidolgozását teszi lehetővé, amely a hazai limes szakaszra alkalmazva a cím elnyeréséhez sikeres alapanyagot nyújthat, illetve a már meglévő, 8 helyszín számára egy új, korszerű kezelési terv kidolgozását teszi lehetővé.

A téma aktualitásával egyetért és kidolgozását támogatja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága és a Világörökség Nemzeti Bizottság Titkársága is.